

Ikimokyklinio lavinimo nauda jūsų vaikui

ir

perėjimas į pradinę mokyklą.

Šios brošiūros tikslas – informuoti Airijoje gyvenančias imigrantų šeimas apie ikimokyklinį lavinimą ir naudą, kurią gali gauti vaikai bei jų tėvai, naudodamiesi šiomis paslaugomis. Šios paslaugos gali būti vadinamos skirtingais pavadinimais, pvz., ikimokyklinis lavinimas, žaidimų grupė, vaikų darželis, Montessori ir naónra, ir jos įprastai yra skirtos 3–4 metų amžiaus vaikams. Antroje brošiūros dalyje pateikta informacija apie pradinės mokyklos mokymo lygį Airijoje, siekiant palengvinti šį perėjimą imigrantų vaikams.

Ankstyvoji vaikystė

Ankstyvoji vaikystė yra labai svarbus ir įdomus vaiko gyvenimo etapas, kuomet jis tiek daug sužino apie save, kitus asmenis ir jį supantį pasaulį.

Tėvai, kurie yra svarbiausi savo vaikų augintojai, padeda jiems šioje atradimų ir išmokymų kelionėje.

Kai kuriems vaikams ikimokyklinis lavinimas gali būti pirmasis potyris būnant atskirai nuo savo tėvų ir priklausant grupei organizuoto ir (arba) planuoto mokymo aplinkoje.

Ikimokyklinio lavinimo paslaugos siūlo planuotą programą ikimokyklinio amžiaus vaikams, kuri trunka ne ilgiau nei 3,5 val. vieno užsiėmimo metu. Daug ikimokyklinio lavinimo paslaugų teikėjų Airijoje turi programą, paremtą žaidimu, kitai dar vadinamu laisvos formos žaidimu.

Tyrimai parodė, kad žaidimas yra svarbus vaikams. Tie vaikai, kurie nepakankamai gauna galimybių išreikšti save žaisdami, gali neišvystyti visų įgūdžių, reikalingų norint pasiekti pilną savo potencialą.

Pirmoji dalis: ikimokyklinio lavinimo nauda

Šiuo metu žinoma, kad jūsų vaikas gali gauti daug naudos lankydamas kokybiškus ikimokyklinio lavinimo užsiėmimus.

Gaunama nauda gali būti įvairi, apimanti jūsų vaiko socialinį, intelektinį, emocinį, kalbos ir fizinį vystymąsi. Kokybiškas ikimokyklinis lavinimas gali suteikti vaikui galimybes vystyti kiekvieną iš šių sričių:

Socialinis vystymasis

Vaikai mokosi bendrauti su kitais vaikais bei suaugusiais ir pagarbiai elgtis su kitais. Jie taip pat:

- smagiai leidžia laiką ir susiranda naujų draugų;
- pripranta būti grupės dalimi dalindamiesi, užjausdami ir sprendami nesutarimus.

Intelektinis vystymasis

Vaikai mokosi naudoti savo protą vystydami idėjas, sprendami problemas ir išreiškdami save. Jie taip pat:

- pasirenka ir žaisdami natūraliu būdu mokosi;
- vysto savo vaizduotę ir kūrybiškumą;
- vysto ikimokyklinius matematinius ir skaitymo įgūdžius;
- sužino apie save ir kitus: panašumus ir skirtumus.

Emocinis vystymasis

Vaikai sužino apie jausmus ir emocijas. Jie taip pat:

- pripranta leisti laiką atskirai nuo savo šeimų;
- vysto savo savarankiškumo ir saviugdos įgūdžius;
- patiria režimą ir jo teikiamą saugumo pojūtį.

Kalbos vystymasis

Vystantis vaikų kalbos įgūdžiams, jie mokosi bendrauti su kitais naudodami žodžius, frazes ir galiausiai sakinius. Jie taip pat:

- išmoksta klausymo, ikimokyklinio skaitymo ir rašymo įgūdžių;
- išmoksta bendraujant naudoti nežodinę kalbą;
- išmoksta išreikšti save naudojant žodžius;
- papildomai išmoksta anglų kalbą.

Fizinis vystymasis

Vaikams augant ir vystantis, jie išmoksta naujais būdais naudoti savo kūną. Jie taip pat:

- labiau kontroliuoja savo kūną ir judesius;
- vysto savo fizinę būklę ir sveikatą bei gerovę.

Perėjimas į pradinę mokyklą bus lengvesnis tėvams ir vaikui, jei jis bus lankęs ikimokyklinio lavinimo įstaigą.

Yra ir kitų naudų tėvams, jei jų vaikai lanko ikimokyklinio lavinimo įstaigą, pvz., galimybė:

- susitikti su kitais asmenimis, susipažinti ir užmegzti ryšius vietos bendruomenėje;
- gauti paramą ir informaciją susijusią su vaikų auklėjimu ir kitais klausimais;
- eiti į darbą ar mokymus.

Anglų kalbos kaip papildomos kalbos mokymasis ikimokyklinio lavinimo įstaigoje

Yra įvairių būdų vaikams išmokti papildomą kalbą ir tai gali įvykti etapais, kurie gali atsirasti vaikui lankant ikimokyklinio lavinimo įstaigą. Tokie etapai yra:

- gimtosios kalbos naudojimas naujoje kalbinėje aplinkoje;
- nežodinės kalbos naudojimas, pvz., linktelėjimas, rodymas, galvos kratymas, lietimasis ir akių kontaktas;
- tylos laikotarpiai, kuomet vaikas visai nekalba; vaikai įsisavina naują kalbą ir pradeda suprasti ją;
- pasikartojančių žodžių ir frazių naudojimas ir kalbiniai žaidimai;
- atskirų žodžių, frazių ir klausimų, susijusių su kasdienine rutina, naudojimas;
- ilgesnių sakinių su atitinkama reikšme naudojimas, gali pasitaikyti gramatinių klaidų.

Tyrimai rodo, kad vaikams svarbu turėti galimybę toliau vystytis naudojant savo gimtąją kalbą, nes tai padeda antrosios kalbos išmokimui.

(„Supporting Identity, Diversity and Language in the Early Years“, 2000, Siraj-Blatchford ir P. Clarke)

Ikimokyklinio lavinimo įstaigos suradimas

Remiantis įstatymais, prieš pradėdamos veiklą ikimokyklinio lavinimo įstaigos turi apie tai pranešti sveikatos paslaugų teikėjui (*angl. Health Service Executive – HSE*). Remiantis vaiko priežiūros įstatymu, teikiamos paslaugos turi atitikti reglamentus, kuriais remiantis jas tikrina HSE ikimokyklinio lavinimo inspekcijos ir informacijos tarnyba. Ikimokyklinio lavinimo įstaigų, kurios informavo HSE, sąrašą galite rasti savo miesto ar grafystės vaikų priežiūros komitete arba ikimokyklinio lavinimo inspekcijos ir informacijos tarnyboje. Joje bus jūsų teritorijoje esančių paslaugų teikėjų kontaktiniai duomenys.

Gali būti nustatytas dieninis, savaitinis ar mėnesinis mokestis; apie tai pakalbėkite su ikimokyklinės įstaigos darbuotoju.

Yra galimybė gauti paramą, skirtą vaikų priežiūrai. Norėdami sužinoti informaciją apie finansinę paramą, kreipkitės į savo vietos ikimokyklinio lavinimo įstaigą arba miesto ar grafystės vaikų priežiūros komitetą.

Saugumas ir kokybė

Galiojantys reglamentai, kurių privalo laikytis ikimokyklinio lavinimo įstaigos, padeda užtikrinti vaikams kokybišką ir saugią aplinką.

Ikimokyklinio lavinimo įstaigas tikrina HSE ikimokyklinio lavinimo inspekcijos ir informacijos tarnyba; norėdamos vykdyti veiklą, jos turi atitikti reglamentus.

Síolta – valstybinė kokybės sistema, skirta ankstyvos vaikystės mokymui, ir **Aistear** – ankstyvos vaikystės mokymo planas – yra naujos iniciatyvos, kurių tikslas užtikrinti, kad visiems vaikams būtų teikiamos kokybiškos ikimokyklinio lavinimo paslaugos.

Šios iniciatyvos pirmenybę teikia lygybei, identitetui ir bendrumui vaiko priežiūros procese ir yra glaudžiai susijusios su 2006 m. **Vaikų priežiūros teikėjų įvairovės ir lygybės direktyvomis**.

Parama jūsų vaikams ikimokyklinio lavinimo įstaigose

Jeigu jūsų vaikas turi negalią, gali būti suteikiama specialiųjų poreikių pagalba ar kai kuriose paslaugų teikimo vietose gali būti papildomi įrengimai, padėsiantys jūsų vaiko poreikiams, pvz., daugiasensorinis kambarys.

Ikimokyklinio lavinimo kalendorius

Ikimokyklinio lavinimo metai priklausomai nuo paslaugų teikėjų gali tęstis 38 savaites nuo rugsėjo iki birželio mėnesio, o kai kuriais atvejais – net 50 savaičių.

Perėjimas į pradinę mokyklą

Pradžia pradinėje mokykloje

Teisinis amžius, nuo kada Airijoje pradėdama lankyti pradinę mokyklą, yra šešeri metai, tačiau daug tėvų nusprendžia leisti savo vaikus į tokią mokyklą nuo keturių ar penkerių metų amžiaus. Pradinę mokyklą vaikai lanko aštuonerius metus.

Jei jūsų šeima Airijoje yra neseniai, nepaisant to, ar jūs prašote prieglobsčio, esate pabėgėliai ar imigrantai, jūsų vaikas turi tokias pačias teises į mokymą, kaip ir airių vaikai.

Pradinis mokymas Airijoje yra nemokamas, išskyrus tuo atveju, kai jūsų vaikas lanko privačią mokyklą. Sąvoka „valstybinė mokykla“ taip pat naudojama, norint apibrėžti tokio pobūdžio mokymą.

Pirmoji klasė, kurioje vaikas pradės lankyti pradinę mokyklą vadinama mažesniųjų nulinukų klase, po jų eina:

- vyresnieji nulinukai;
- pirma klasė;
- antra klasė;
- trečia klasė;
- ketvirta klasė;

- penkta klasė;
- šešta klasė.

Pradinukų pamokos paprastai trunka 4–4,5 val. nuo 9.00 iki 14.00 val.

Svarbu kuo anksčiau nuo mokslo metų pradžios susisiekti su savo pasirinkta mokykla ir paprašyti registracijos formos jūsų vaikui.

Pradinio mokymo įstaigų tipai

Airijoje yra įvairių tipų pradinių mokyklų, tačiau šių mokyklų prieinamumas priklausys nuo vietos. Daugelį pradinių mokyklų Airijoje finansuoja valstybė, o jas valdo ir administruoja bažnyčios, pvz., Romos katalikų ir Airijos bažnyčios, taip pat yra įvairių denominacijų mokyklų (pvz., „Mokykimės kartu“ (*angl. Educate Together Schools*)) ir airių kalbų mokyklos (*air. Gael Scoileanna*). Šiuo metu (2010 m.) Airijoje yra dvi musulmoniškos mokyklos, esančios Dubline. Kai kuriose vietovėse taip pat yra atskiros mokyklos vaikams su negalia, vadinamos specialiosiomis mokyklomis (*angl. Special Schools*).

Religinių ordinų valdomos mokyklos paprastai yra atviros kitų tikėjimų ir (arba) religijų vaikams, tačiau kai kuriose vietose pirmenybė gali būti suteikiama vaikams, kurių religija yra tokia pati, kaip ir mokyklą valdančio ordino.

Daugelis mokyklų siūlo informacines sesijas arba atvirų durų dienas tėvams, kad jie galėtų daugiau sužinoti apie mokyklą ir ką ji gali pasiūlyti vaikui.

Kai kuriose mokyklose vaikas turės nešioti mokyklos uniformą, tačiau ne visos mokyklos jų reikalauja.

Pradinės mokyklos ar specialiosios mokyklos suradimas

Švietimo ir įgūdžių departamentas turi tinklalapį, kuriame pateiktas visų šalies pradinių mokyklų sąrašas. Žr. www.education.ie/home arba skambinkite 01 8896400.

Parama vaikams pradinėje mokykloje

Jei reikia, pasiteiraukite mokykloje informacijos apie galimas stipendijas vadovėliams ir mokyklos uniformoms.

Jūsų vaikas lankydamas mokyklą turės paruošti namų darbus, o kai kuriose mokyklose gali būti namų darbų arba popamokinės veiklos klubai. Jei turite klausimų, kaip geriausiai galite padėti savo vaikui ruošti namų darbus ir norite sužinoti apie jūsų vietovėje prieinamas pagalbines paslaugas, pakalbėkite su mokytojais.

Mokymosi pagalbos ir (arba) papildomo mokymo mokytojo paslaugos įprastai prieinamos visose pradinėse mokyklose. Kai kurie vaikai turi sunkumų su

mokymo programa, todėl jiems reikia papildomų mokymo valandų. Mokymo pagalbos mokytojas suteikia papildomo mokymo paslaugas.

Specialiųjų poreikių padėjėjai gali padėti prižiūrėti mokinius su negalia. Jie gali būti su jūsų vaiku visu arba pusę etato.

Norėdami pasiteirauti apie specialiųjų poreikių padėjėjus, kreipkitės į vietos specialiųjų poreikių mokymo rengėjus.

Specialiųjų poreikių mokymo rengėjų sąrašas pateiktas Nacionalinės tarybos specialiojo mokymo klausimais tinklalapyje www.ncse.ie.

Mokyklos kalendorius

Mokslo metai prasideda kiekvienais metais rugsėjį ir baigiasi birželį. Mokykla taip pat bus uždaryta švenčių dienomis per Kalėdas, Velykas, mokslo metų atostogas, šventes ir mokytojų apmokymų metu. Kai kurie mokyklos pastatai taip pat naudojami vietos rinkimams, todėl jie bus uždaryti, kai vyks rinkimai.

Naudingi kontaktai

- **Vaikų teisių sąjunga (angl. *Children's Rights Alliance*)**, 4 Upper Mount Street, Dublin 2. Tel: (01) 6629400, el. paštas: info@childrensrights.ie, tinklalapis: www.childrensrights.ie
- **Švietimo ir įgūdžių departamentas (angl. *Department of Education and Skills*)**, Head Office, Marlborough Street, Dublin 1. Tel: (01) 8896400, tinklalapis: www.education.ie/home
- **Lygybės ir įvairovės ankstyvoje vaikystėje valstybinis tinklas, (angl. *EDENN – Equality and Diversity in Early Childhood National Network*)** – Contact Colette Murray 0872976823
- **„Mokykimės kartu“ (angl. *Educate Together*)**, „Educate Together“ mokyklas ir asociacijas visoje Airijos Respublikoje atstovaujanti organizacija. H8a Centrepoint, Oak Drive, Dublin 12. Tel: (01) 429 2500, el. paštas: info@educatetogether.ie, tinklalapis: www.educatetogether.ie
- **Lygybės įstaiga (angl. *Equality Authority*)**, 2 Clonmel Street, Dublin 2. Tel: LoCall 1890 245 545/ 01 4173333, el. paštas: info@equality.ie, tinklalapis: www.equality.ie
- **Ikimokyklinio lavinimo fondas (air. *Forbairt Naíonraí Teoranta*)**, 7 Cearnróg Mhuirfean, Baile Átha Cliath 2. Tel: (01) 6398442, el. paštas: forbairtnaionrai@eircom.net
- **Airiška mokykla (air. *Gaelscoileanna Teo*)**, Halla Naomh Pádraig, Institiúid Oideachais, Marino
Ascaill Uí Ghríofa, Baile Átha Cliath 9. Tel: (01) 8535195, el. paštas: oifig@gaelscoileanna.ie, tinklalapis: www.gaelscoileanna.ie
- **Health Service Executive (HSE) Valstybinė Informacijos Linija 1850 241850**
- **Airijos Steiner vaikų darželių asociacija (angl. *Irish Steiner Kindergarten Association*)**, Cappaduff, Mountshannon, Co.Clare. Tel: (061) 927944, el. paštas: info@steinerireland.org, tinklalapis: www.steiner.org
- **Nacionalinė specialiojo ugdymo taryba (angl. *National Council for Special Education*)**, Mill Street, Meath. Tel: (046) 948 6400, faks.: (046) 948 6404, el. paštas: info@ncse.ie, tinklalapis: www.ncse.ie
- **Nacionalinė neįgaliųjų institucija (angl. *National Disability Authority*)**, 25 Clyde Road, Dublin 4. Tel: (01) 6080400, el. paštas: nda@nda.ie
- **Vaikų ir jaunimo reikalų ministerija (angl. *Office of the Minister for Children and Youth Affairs*)**, Hawkins House, Dublin 2. Tel: (01) 6354000, tinklalapis: www.omc.gov.ie
- **Airijos Šv. Nikolo Montessori bendruomenės (angl. *St. Nicholas Montessori Society of Ireland*)**, Kingston House, 64 Patrick Street, Dun Laoghaire, Co Dublin. Tel: (01) 2805705, el. paštas: info@montessorireland.ie tinklalapis: www.montessorireland.ie/

Jei reikia pilno **grafystės ir (arba) miesto vaikų priežiūros komiteto** kontaktų sąrašo, aplankykite www.omc.gov.ie arba skambinkite tel.: 01 6354000.

Šią brošiūrą parengė Clare grafystės vaikų priežiūros komitetas.

Brošiūros paruošimą ir gamybą parėmė FÁS.

Foras Áiseanna Saothair
Training & Employment Authority

Transforming Ireland

**Finansavo Airijos valdžia
pagal 2007-2013 m. nacionalinį plėtros planą**

